

18th International Architecture Exhibition La Biennale di Venezia
Cyprus National Participation

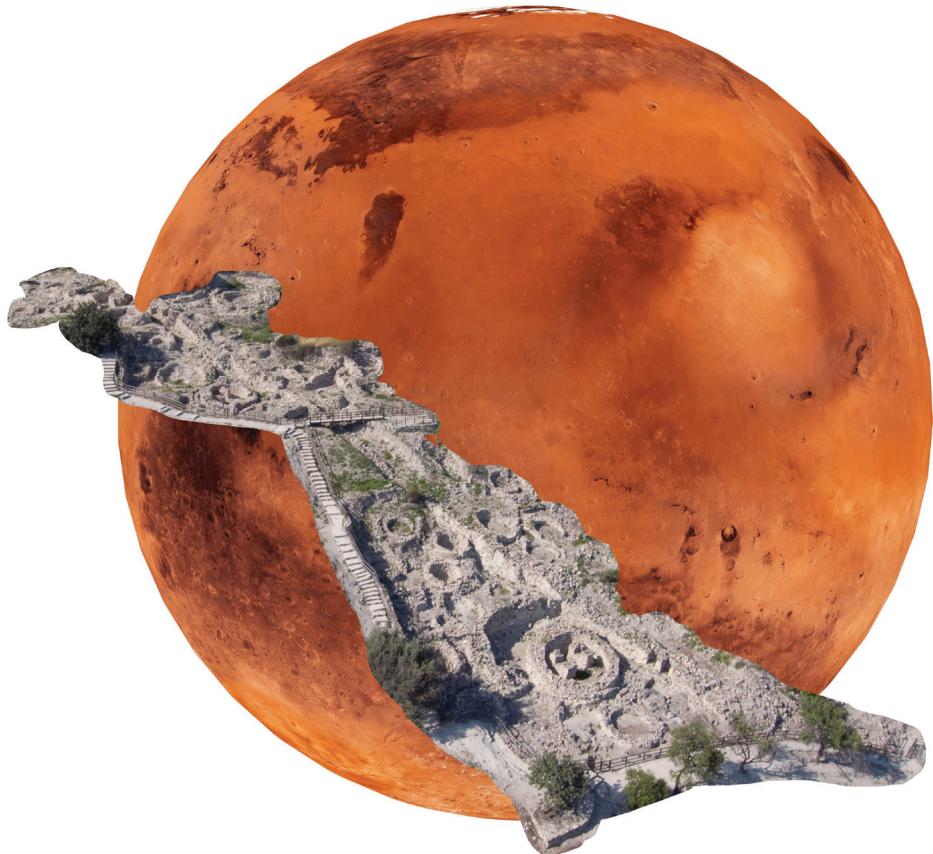

La Biennale di Venezia

18. Mostra
Internazionale
di Architettura
Partecipazioni Nazionali

From KHIROKITIA to MARS

Petros Lapithis, Lia Lapithi, Nikos Kouroussis
Ioanna Xiari, Cyprus Space Exploration Organisation

18η Διεθνής Έκθεση Αρχιτεκτονικής La Biennale di Venezia
Εθνική Συμμετοχή Κύπρου

La Biennale di Venezia

18. Mostra
Internazionale
di Architettura
Partecipazioni Nazionali

Από την ΧΟΙΡΟΚΟΙΤΙΑ στον ΑΡΗ

Πέτρος Λαπίθης, Λία Λαπίθη, Νίκος Κουρούσιης
Ιωάννα Ξιαρή, Κυπριακός Οργανισμός Εξερεύνησης Διαστήματος

Any part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, just by referencing the participants work. Published by [Pantheon Cultural Association](#), Nicosia, Cyprus
pantheonculture@gmail.com, tel: +357 99650926

Οποιοδήποτε μέρος αυτής της δημοσίευσης μπορεί να αναπαραχθεί, να αποθηκευτεί σε σύστημα ανάκτησης ή να μεταδοθεί, με οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, ηχογραφημένο ή άλλο, μόνο με αναφορά στην εργασία των συμμετεχόντων. Έκδοση από τον [Πολιτιστικό Σύνδεσμο Πλάνθεον](#), Λευκωσία, Κύπρος
pantheonculture@gmail.com, τηλ: +357 99650926

Contents / Περιεχόμενα

FROM KHIROKITIA TO MARS

How can we take on the first community dwellings of the Cyprus Aceramic Neolithic Khirokitia and use it as a stepping stone to address issues of social sustainability within a humanistic and cultural context, set on a platform towards a newly built environment that will be created on planet Mars? Operating under the premise that social sustainability can be attained through means of collaboration and common awareness, the exhibition aims to activate spaces in a three-dimensional and temporal manner in order to induce values of social and egalitarian participation.

Social sustainability is mainly concerned with the creation and maintenance of the quality of life of people within a society. It gives emphasis to the protection of the psychological and physical health of all people, it encourages social cohesion and provides education to people who in turn can contribute to society as a whole and develop relationships within it.

In the prehistoric period Khirokitia was one of the world's most innovative cultures. It played a role in the transmission of culture from the Near East to the European world. A Cypriot Neolithic settlement starting around 7500 BC has been an autonomous self-sufficient settlement, an example of social sustainability, politics, economics and environment. It contained the socio-political elements of an egalitarian society, as there is no evidence of warfare, nor competition.

A voyage channelled by the stars can take you anywhere... Indeed, this describes the voyage of the early Neolithic travellers from the mainland to the coasts of Cyprus, by these courageous wanderers searching for their future homeland. They have been undeniably successful in their pursuit, as seen from today's archaeological record; but how about today's wanderers/scientists/space navigators? Could this specific architectural community provide the leading edge when designing for Mars? May well the primitive paradigm of the Neolithic period model the future of architectural design? Could the new settlers/scientists, in the course using the current knowledge and technology, be sufficiently competent and dexterous, thus successfully bringing to completion a future project of community living on another planet? Will this be the solitary salvation of humankind? Our proposal is taking you through matter, time and space!

Date: 20th May - 26th November 2023, Tuesday - Sunday, 11:00-19:00

Pre-opening with live performance: 18th May, 12:00

Curatorial team: Petros Lapithis, Lia Lapithi, Nikos Kouroussis, Ioanna Xiari, Cyprus Space Exploration Organisation

Venue: Associazione Culturale Spiazzi, Castello 3865, 30124 Venezia, Italy

Sponsored by: Cultural Services of the Deputy Ministry of Culture of the Republic of Cyprus

Co-organizers: Cultural Services of the Deputy Ministry of Culture of the Republic of Cyprus, Cyprus Architects Association

Supported by: Cyprus Institute, Department of Antiquities of the Republic of Cyprus, University of Nicosia, Pantheon Cultural Association

Commissioner: Petros Dymiotis, Cultural Officer at the Department of Modern and Contemporary Culture of the Deputy Ministry of Culture of the Republic of Cyprus

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΟΙΡΟΚΟΙΤΙΑ ΣΤΟΝ ΑΡΗ

Μπορούμε να μιμηθούμε το παράδειγμα του οικισμού, την Χοιροκοιτία, ως αρχέτυπο μελέτης, για ανάδειξη ζητημάτων σύγχρονης κοινωνικής βιωσιμότητας, μέσα από ένα ανθρωπιστικό και πολιτισμικό πρίσμα, για τη δημιουργία ενός καινούργιου περιβάλλοντος στον πλανήτη Άρη; Θεωρώντας ότι η κοινωνική βιωσιμότητα μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συνεργασίας και της κοινής ευαισθητοποίησης, η πρόταση είναι μια εικαστική παρέμβαση-πρόκληση για τις αξίες της ισότιμης κοινωνικής συμμετοχής σε ένα ενεργοποιημένο τρισδιάστατο χωροχρόνο.

Η κοινωνική βιωσιμότητα αφορά κυρίως τη δημιουργία και τη διατήρηση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων μιας κοινωνίας. Δίνει έμφαση στην προστασία της ψυχολογικής και φυσικής υγείας των ανθρώπων, ενθαρρύνει την κοινωνική συνοχή και εκπαίδευση σε άτομα που μπορούν να συνεισφέρουν πίσω στο κοινωνικό σύνολο και να αναπτύξουν σχέσεις σε αυτό.

Η Χοιροκοιτία ήταν ένας από τους πιο καινοτόμους πολιτισμούς του κόσμου. Από την προϊστορική περίοδο διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στην μετάδοση του πολιτισμού στον ευρωπαϊκό κόσμο. Ένας κυπριακός νεολιθικός οικισμός, από το 7500 π.Χ. περίπου, υπήρξε αυτόνομος και αυτάρκης, πρότυπο κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Περιείχε στοιχεία μιας ισότιμης κοινωνίας, χωρίς τεκμηρίωση στοιχείων πολέμου, ή εσωτερικού ανταγωνισμού.

Ένα ταξίδι με εκκίνηση τα αστέρια μπορεί να μας πάει παντού... Όπως το ταξίδι των περιηγητών της πρώιμης εποχής από την ηπειρωτική γη στις ακτές της Κύπρου, των θαρραλέων περιπλανώμενων που αναζητούσαν τη μελλοντική τους πατρίδα. Υπήρξαν επιτυχημένοι, όπως διαφαίνεται από τα αρχαιολογικά ευρήματα. Άλλα τι θα λέγατε για τους σημερινούς περιπλανώμενους / επιστήμονες / διαστημικούς πλοηγούς; Μπορεί ο οικισμός να γίνει πρότυπο στον σχεδιασμό για τον πλανήτη Άρη; Είναι εφικτή η εξασφάλιση της ανθεκτικότητας της ανθρωπότητας σε ένα άλλο πλανήτη με τη χρήση της σύγχρονης γήινης γνώσης και τεχνολογίας; Σήμερα, οι νέοι κάτοικοι/επιστήμονες καλούνται να σχεδιάσουν και να θέσουν σε εφαρμογή τις αριτιότερες πολιτισμικές και επιστημονικές πρακτικές που εξασκούνται στη γη, καθώς απαιτείται υψηλή γνώση για επιβίωση σε έναν μη φιλικό για την ανθρωπότητα πλανήτη. Η πρότασή μας σας ταξιδεύει στην ύλη, στον χρόνο και στον χώρο!

Ημερομηνία: 20 Μαΐου - 26 Νοεμβρίου 2023, Τρίτη - Κυριακή, 11:00-19:00

Εγκαίνια με δράση: 18 Μαΐου 2023, 12:00

Επιμελητική ομάδα: Πέτρος Λαπίθης, Λία Λαπίθη, Νίκος Κουρούσης, Ιωάννα Ξιαρή, Κυπριακός Οργανισμός Εξερεύνησης Διαστήματος

Εκθεσιακός χώρος: Associazione Culturale Spiazzi, Castello 3865, 30124 Βενετία, Ιταλία

Χορηγοί: Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υφυπουργείου Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας

Συνδιοργανωτές: Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υφυπουργείου Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας, Σύλλογος Αρχιτεκτόνων Κύπρου

Υποστηρικτές: Ινστιτούτο Κύπρου, Τμήμα Αρχαιοτήτων της Κυπριακής Δημοκρατίας, Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, Πολιτιστικός Σύλλογος Πάνθεον

Επίτροπος: Πέτρος Δημιώτης, Πολιτιστικός Υπεύθυνος στο Τμήμα Μοντέρνου και Σύγχρονου Πολιτισμού του Υφυπουργείου Πολιτισμού της Κυπριακής Δημοκρατίας

DA CHOIROKITIA A MARTE

Possiamo imitare l'esempio dell'insediamento di Choirokitia, come archetipo di studio, per evidenziare le questioni della moderna sostenibilità sociale, attraverso un prisma umanitario e culturale, per la creazione di un nuovo ambiente sul pianeta Marte? Considerando che la sostenibilità sociale può essere raggiunta attraverso la cooperazione e la consapevolezza condivisa, la proposta è un intervento-sfida visiva per i valori della partecipazione sociale paritaria, in uno spazio-tempo tridimensionale attivato.

La sostenibilità sociale riguarda principalmente la creazione e il mantenimento della qualità della vita delle persone di una società. Sottolinea la tutela della salute psicofisica delle persone, incoraggia la coesione sociale ed educa le persone che possono contribuire alla società e sviluppare relazioni al suo interno.

Choirokitia era una delle civiltà più innovative del mondo. Fin dalla preistoria ha svolto un ruolo attivo nella trasmissione della cultura al mondo europeo. Un insediamento neolitico cipriota, dal 7500 a.C. circa, autonomo e autosufficiente, è stato un modello di sostenibilità sociale, politica, economica e ambientale. Conteneva elementi caratteristici di una società egualitaria, senza prove documentate di guerra o competizione interna.

Un viaggio iniziato dalle stelle può portarci ovunque... Come il viaggio dei primi esploratori, a partire dalla terraferma fino alle coste di Cipro, i coraggiosi vagabondi alla ricerca della loro futura patria. Hanno avuto successo, come dimostrano i ritrovamenti archeologici. Ma che dire dei vagabondi/scienziati/esploratori spaziali di oggi? L'insediamento può diventare un modello per la pianificazione del pianeta Marte? È possibile garantire la resilienza dell'umanità su un altro pianeta utilizzando la moderna conoscenza e tecnologia della Terra? Oggi, i nuovi abitanti/scienziati sono chiamati a progettare e attuare le migliori pratiche culturali e scientifiche praticate sulla terra, poiché è necessaria un'alta conoscenza per sopravvivere su un pianeta ostile all'umanità. La nostra proposta vi fa viaggiare attraverso la materia, il tempo e lo spazio!

Data: 20 Maggio - 26 Novembre 2023, Martedì - Domenica, 11:00-19:00

Apertura con una performance dal vivo: 18 Maggio, 12:00

Gruppo editoriale: Petros Lapithis, Lia Lapithis, Nikos Kourousiis, Ioanna Xiari, Agenzia per l'esplorazione spaziale di Cipro

Esposizione luogo: Associazione Culturale Spiazzi, Castello 3865, 30124 Venezia, Italia

Sponsorizzata da: Servizi Culturali del Vice Ministero della Cultura della Repubblica di Cipro

Co-organizzatori: Servizi Culturali del Vice Ministero della Cultura della Repubblica di Cipro, Associazione degli architetti di Cipro

Sostenuto da: Istituto di Cipro, Dipartimento delle Antichità della Repubblica di Cipro, Università di Nicosia, Associazione Culturale Pantheon

Commissario: Petros Dymiotis, Funzionario Culturale presso il Dipartimento di Cultura Moderna e Contemporanea del Vice Ministero della Cultura della Repubblica di Cipro

DE KHIROKITIA A MARS

Peut-on imiter l'exemple du village de Khirokitia en tant qu'archétype d'étude, pour mettre en lumière les enjeux de la durabilité sociale moderne, à travers un prisme humanitaire et culturel, pour la création d'un nouvel environnement sur la planète Mars ? Considérant que la durabilité sociale peut être atteinte grâce à la coopération et une conscience commune, la proposition est une intervention-défi visuel pour les valeurs de participation sociale égale dans un espace-temps tridimensionnel activé.

La durabilité sociale concerne principalement la création et le maintien de la qualité de vie des personnes d'une société. Il met l'accent sur la protection de la santé psychologique et physique des personnes, encourage la cohésion sociale et l'éducation des personnes qui peuvent contribuer à la société et développer des relations dans cette société.

Khirokitia était l'une des civilisations les plus innovantes au monde. Depuis la préhistoire, elle a joué un rôle actif dans la transmission de la culture au monde européen. Un village néolithique chypriote qui, à partir de 7 500 av. J.-C. environ, était autonome et auto suffisant, un modèle de durabilité sociale, politique, économique et environnementale. Il contenait des preuves d'une société égalitaire, sans aucune preuve documentée de guerre ou de concurrence interne.

Un voyage ayant comme point de départ les étoiles peut nous emmener n'importe où... Comme le voyage des premiers explorateurs du continent aux côtes de Chypre, les vagabonds courageux à la recherche de leur future patrie. Ils ont réussi, comme en témoignent les découvertes archéologiques. Mais qu'en est-il des vagabonds / scientifiques / explorateurs de l'espace d'aujourd'hui ? Le village peut-il devenir un modèle de planification pour la planète Mars ? Est-il possible d'assurer la résilience de l'humanité sur une autre planète en utilisant les connaissances et la technologie modernes de la Terre ? Aujourd'hui, les nouveaux habitants/scientifiques sont appelés à concevoir et à mettre en œuvre les meilleures pratiques culturelles et scientifiques pratiquées sur terre, car des connaissances élevées sont nécessaires pour survivre sur une planète hostile à l'humanité. Notre proposition vous emmène dans un voyage à travers la matière, le temps et l'espace !

Date: 20 Mai - 26 Novembre 2023, Mardi - Dimanche, 11:00-19:00

Vernissage avec performance (spectacle vivant) : 18 Mai 2023, 12:00

Exposants: Petros Lapithis, Lia Lapithi, Nikos Kouroussis, Ioanna Xiari, Cyprus Space Exploration Organization

Lieu d'exposition: Associazione Culturale Spiazzi, Castello 3865, 30124 Venise, Italie

Parrainage: Services culturels, Ministère adjoint aux affaires culturelles de la République de Chypre

Co-organisateurs: Services culturels, Ministère adjoint aux affaires culturelles de la République de Chypre, Association des architectes de Chypre

Soutien: Institut de Chypre, Département des antiquités de la République de Chypre, Université de Nicosie, Association culturelle Panthéon

Commissaire: Petros Dymiotis, responsable culturel au Département de la culture moderne et contemporaine du sous-ministère de la Culture de la République de Chypre

CONCEPT / EXHIBITION LAYOUT

Humankind has long dreamt of leaving Earth and exploring outer space. The advancement of technology in the 20th century turned that dream into reality. Space flight radically expanded our knowledge of the world around us. But just as ancient explorers were drawn to the sea, we are drawn to the Universe.

How can we take on the first community dwellings of the Cyprus Aceramic Neolithic Khirokitia - and use it as a steppingstone to address issues of social sustainability within a humanistic and cultural context, set on the platform towards a newly-built environment that will be created on Mars? Operating under the premise that social sustainability can be attained through means of collaboration and common awareness, the exhibition will aim to activate spaces in a three-dimensional and temporal manner in order to induce values of social and egalitarian participation.

Accepting different groups of people is very important for democratic societies to flourish, along with multicultural education. The ability to provide the opportunity to different groups of people to have an active participation within the general community is an important factor that can help solve some of the issues mentioned above. Basic principles for a multicultural education are the exchange of information and experiences; communication, elimination of racism, growth of sensitivity, solidarity, collaboration and respect towards a multicultural education. Mars offers a fruitful geography to test design narratives that further an agenda of social sustainability.

Social sustainability is mainly concerned with the creation and maintenance of the quality of life of people within a society. It gives emphasis to the protection of the psychological and physical health of all people, it encourages social cohesion and provides education to people who in turn can contribute to society as a whole and develop relationships within it. Confronting individuals equally provides equal opportunities to all while giving more emphasis to those in need, encourages and educates the diversity and provides social cohesion between people with different status. Eventually, the quality of life which has to do with basic needs, is cultivated on a personal, group and community level.

Khirokitia - In the prehistoric period, it was one of the world's most innovative cultures. It played a role in the transmission of culture from the Near East to the European world. A Cypriot Neolithic settlement starting around 7500 BC has been an autonomous self-sufficient settlement, an example of social sustainability, politics, economics and environment. It contained the socio-political elements of an

egalitarian society, as there is no evidence of warfare, nor competition.

Khirokitia is located on a mountainous hinterland; as customized by Neolithic Levantine voyagers, creating thus, one of the first Aceramic (pre-pottery) proto-urban settlement. The long occupation of the settlement and the ample documentation of its cultural phases facilitate the study of the evolution of this society and the expansion of Neolithic culture in the island's environment.

Khirokitians have constructed an enduring cultural identity, a common sense of belonging as portrayed by the archaeological material culture. The data about early farming practices and the introduction of the primary domesticated cereals and legumes, together with the food-producing techniques, transformed the dominated human prehistory into a sedentary (non-nomadic) society. Thus, positively indicates towards an organized community, by means of signified 'ideational' connotations and boundaries.

Mars - Mars is the fourth planet from the Sun and the second-smallest planet in the Solar System. Named after the Greek God of War; it is often called the "red planet" because of the rusty iron on its surface. Mars is a terrestrial planet with a thin atmosphere and surface features such as impact craters, valleys, dunes and polar ice caps. It has two small and irregularly shaped moons, Phobos and Deimos. Humans, animals nor plants cannot survive the ambient conditions on Mars.

Living by the example of Khirokitia

A voyage channelled by the stars can take you anywhere... Indeed, this describes the voyage of the early Neolithic travellers from the mainland to the coasts of Cyprus, by these courageous wanderers searching for their future homeland. They have been undeniably successful in their pursuit, as seen from today's archaeological record; but how about today's wanderers/scientists/space navigators?

Could this specific architectural community provide the leading edge when designing for Mars? May the primitive paradigm of the Neolithic period, model the future of the communities? Could the new settlers/scientists, in the course of using the current knowledge and technology, be sufficiently competent and dexterous, thus successfully bringing to completion a future project of community living on another planet? Will this be the solitary salvation of humankind?

Khirokitians were curious and persistent, as we are today about exploring planet Mars. Yet today, humanity ought to carefully design and implement the best cultural

and scientific practices of the earth as they are required, to survive in a non-friendly for humankind planet.

We answer the Biennale 2023 question for the new ‘Laboratories of the Future’ by taking Khirokitia’s autonomous social sustainable settlement and projecting it into a possible future habitable planet. Can we use the ecological practices, the farming technologies and the social paradigm of the Khirokitians to start over a new society on another planet? Could the possibility of moving to Mars provide humanity with a new kick off? Could Mars become, as Lesley Lokko describes, a new ‘Laboratory of the Future’? A cross-disciplinary team of architects, artists, space engineers and archaeologists/curators are called to challenge the notion. The curatorial team’s proposal foresees to establish a “New Laboratory” of the Past and the Future, as an immersive reflection of humanity; a space simulation/room/centre/chamber/ workshop where the Architecture and the Art will be in an incessant dialogue. Our proposal takes you through matter, time and space!

SPACE 1: Khirokitia: Dawn of civilization

SPACE 2: Laboratory of Reflection

SPACE 3: Where Architecture meets Art

SPACE 4: Khirokitia to Mars The Path towards the Future

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΙΔΕΑ / ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥ ΧΩΡΟΥ

Η ανθρωπότητα ονειρευόταν για χρόνια να εγκαταλείψει τη Γη και να εξερευνήσει το διάστημα. Η πρόοδος της τεχνολογίας του 20ου αιώνα έκανε αυτό το όνειρο πραγματικότητα. Η διαστημική εξερεύνηση διεύρυνε ριζικά τις γνώσεις για τον κόσμο γύρω μας. Ελκόμαστε από τα ταξίδια του Σύμπαντος, όπως οι αρχαίοι ταξιδευτές έλκονταν από τη θάλασσα.

Μπορούμε να μιμηθούμε το παράδειγμα του πρώτου νεολιθικού οικισμού της Κύπρου, την Χοιροκοιτία και να τον χρησιμοποιήσουμε ως αρχέτυπο μελέτης, ως αντίκρουση για ζητήματα κοινωνικής βιωσιμότητας, μέσα από ένα ανθρωπιστικό και πολιτισμικό πλαίσιο, ώστε να τεθεί σε μια πλατφόρμα δομημένου διαλόγου ως προς τη δημιουργία ενός καινούργιου περιβάλλοντος στον πλανήτη Άρη; Με την προϋπόθεση ότι η κοινωνική βιωσιμότητα μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συνεργασίας και της κοινής ευαισθητοποίησης, η παρούσα πρόταση στοχεύει στην παρουσίαση μιας εικαστικής παρέμβασης-πρόκλησης για τις αξίες της κοινωνικής και ισότιμης συμμετοχής μέσω ενός ενεργοποιημένου τρισδιάστατου χωροχρόνου.

Με την έλευση της αστικοποίησης, η σύνδεση των ανθρώπων με τη φύση ξεθώριασε και οι δεσμοί μεταξύ των μελών της κοινωνίας αμφισβητήθηκαν. Συμβαίνει όμως αυτό στις περισσότερες σύγχρονες δυτικές κοινωνίες. Συχνά, οι ισορροπίες του κοινωνικού συστήματος διαταράζονται λόγω των υλιστικών αξιών και των προκλήσεων της φυλετικής ετερογένειας. Η αποδοχή διαφορετικών ομάδων ανθρώπων είναι πολύ σημαντική για την άνθηση των δημοκρατικών κοινωνιών, σε συνάρτηση με την πολυπολιτισμική εκπαίδευση. Η παροχή ευκαιριών σε διαφορετικές πληθυσμιακές ομάδες, για ενεργή συμμετοχή τους στην ευρύτερη κοινωνία, είναι καθοριστικός παράγοντας που μπορεί να βοηθήσει στην επίλυση ορισμένων ζητημάτων που αναφέρθηκαν παραπάνω. Βασικές αρχές για μια πολυπολιτισμική εκπαίδευση είναι η ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών, η επικοινωνία, η εξάλειψη του ρατσισμού, η αύξηση της ευαισθησίας, η αλληλεγγύη, η συνεργασία καθώς επίσης η ευγένεια και η αποδοχή της πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης. Ο Άρης προσφέρει μια γόνιμη γεωγραφία για καινούργιες αφηγήσεις μέσω μιας ευρηματικής ατζέντας σχεδιασμού κοινωνικής βιωσιμότητας.

Η κοινωνική βιωσιμότητα αφορά κυρίως τη δημιουργία και τη διατήρηση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων μέσα σε μια κοινωνία. Δίνει έμφαση στην προστασία της ψυχολογικής και σωματικής υγείας, ενθαρρύνει την κοινωνική συνοχή και παρέχει εκπαίδευση σε άτομα που με τη σειρά τους μπορούν να συνεισφέρουν στο κοινωνικό σύνολο και να αναπτύσσουν σχέσεις μέσα σε αυτό. Η ισότιμη μεταχείριση

των ανθρώπων ευνοεί δίκαιες ευκαιρίες σε όλους, εστιάζοντας ακόμη και σε όσους έχουν περισσότερη ανάγκη, περαιτέρω ενθαρρύνοντας και εκπαιδεύοντας για τη διαφορετικότητα και την κοινωνική συνοχή. Εν κατακλείδι, η ποιότητα ζωής που έχει να κάνει με τις πρωταρχικές ανάγκες, καλλιεργούνται σε προσωπικό, οιαδικό και συλλογικό επίπεδο.

Χοιροκοιτία - Υπήρξε ένας από τους πιο καινοτόμους πολιτισμούς του κόσμου. Από την προϊστορική περίοδο διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στην μετάδοση του πολιτισμού από την Εγγύς Ανατολή στον ευρωπαϊκό κόσμο. Ένας κυπριακός νεολιθικός οικισμός, που διασώζεται από το 7500 π. Χ. υπήρξε ένας αυτόνομος και αυτάρκης οικισμός, ένα ολοκληρωμένο πρότυπο κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Περιείχε όλα τα κοινωνικοπολιτικά στοιχεία μιας ισότιμης κοινωνίας, καθώς δεν υπάρχουν αποδείξεις πολέμου, μήτε εσωτερικού ανταγωνισμού.

Ο ακεραμικός πρώτο-αστικός οικισμός τοποθετείται στην ορεινή ενδοχώρα, σε μια λοφώδη περιοχή, ως πρακτική των νεολιθικών αποίκων. Η πολύχρονη παρουσία τους στον οικισμό καθώς και η έντονη τεκμηρίωση μέσω αρχαιολογικών ευρημάτων των πολιτιστικών του φάσεων, διευκολύνουν την μελέτη για την εξέλιξη αυτής της κοινωνίας, ιδιαίτερα σε ένα ιδιαίτερο νησιωτικό περιβάλλον. Οι κάτοικοι της έχουν κατασκευάσει μια μακρόχρονη πολιτισμική ταυτότητα, μια κοινή αίσθηση του ανήκειν. Η προϋπάρχουσα νομαδική προϊστορία αντικαθίσταται από μια οργανωμένη κοινότητα, με καινοτόμες πρώιμες γεωργικές πρακτικές, εισιγμένες τεχνικές παραγωγής τροφίμων, εξημερωμένα πρωτογενή δημητριακά και όσπρια που συμβάλλουν στην οριοθέτηση του χώρου και την νοηματοδότηση «ιδεατών» ορίων και κοινά αποδεκτών συμβολισμών.

Άρης - Ο Άρης είναι ο τέταρτος πλανήτης από τον Ήλιο και ο δεύτερος μικρότερος πλανήτης στο Ηλιακό Σύστημα. Πήρε το όνομά του από τον Ελληνα Θεό του Πολέμου. Αποκαλείται συχνά «κόκκινος πλανήτης» λόγω του σκουριασμένου σιδήρου στην επιφάνειά του. Ο Άρης είναι ένας πλανήτης με λεπτή ατμόσφαιρα (λιγότερο από 1% αυτής της Γης), όπως και η Γη, και έχει χαρακτηριστικά όπως κρατήρες, κοιλάδες, αμμόλοφους και πολικούς πάγους. Έχει επίσης δύο μικρά και ακανόνιστου σχήματος φεγγάρια, τον Φόβο και τον Δείμο. Οι άνθρωποι, τα φυτά και τα ζώα δεν μπορούν να επιβιώσουν στις συνθήκες περιβάλλοντος του Άρη.

Ζώντας με το παράδειγμα της Χοιροκοιτίας

Ένα ταξίδι με εκκίνηση τα αστέρια μπορεί να σας πάει παντού... Και Αληθώς, αυτό αντιλαμβανόμαστε στο ταξίδι των περιηγητών της πρώιμης νεολιθικής εποχής από την ηπειρωτική γη στις ακτές της Κύπρου, το ταξίδι των θαρραλέων περιπλανώμενων που αναζητούν τη μελλοντική τους πατρίδα. Υπήρξαν αναμφισβήτητα επιτυχημένοι στην επιδίωξή τους, όπως διαφαίνεται από τα αρχαιολογικά ευρήματα. Άλλα τι θα λέγατε για τους σημερινούς περιπλανώμενους / επιστήμονες / διαστημικούς πλοηγούς; Θα μπορούσε αυτός ο οικισμός να γίνει πρότυπο προς μίμηση στον σχεδιασμό για τον πλανήτη Άρη; Θα μπορούσε ο πρωτόγονος οικισμός να γίνει το αρχέτυπο του μελλοντικού αρχιτεκτονικού σχεδιασμού; Είναι εφικτή η εξασφάλιση της ανθεκτικότητας της ανθρωπότητας σε ένα άλλο πλανήτη με τη χρήση της σύγχρονης γήινης γνώσης και τεχνολογίας;

Οι νεολιθικοί κάτοικοι της Χοιροκοιτίας υπήρξαν φιλομαθείς και επίμονοι στις αναζητήσεις τους, όπως και εμείς σήμερα για την εξερεύνηση του πλανήτη Άρη. Ωστόσο, σήμερα, οι νέοι άποικοι/επιστήμονες καλούνται να σχεδιάσουν και να θέσουν σε εφαρμογή τις αρτιότερες πολιτισμικές και επιστημονικές πρακτικές που εξασκούνται στη γη, καθώς απαιτείται υψηλή γνώση για επιβίωση σε έναν μη φιλικό για την ανθρωπότητα πλανήτη.

Απαντάμε στην ερώτηση της Μπιενάλε 2023 για τα 'Εργαστήρια του Μέλλοντος', παίρνοντας τον αυτόνομο, κοινωνικά βιώσιμο οικισμό της Χοιροκοιτίας και προβάλλοντας τον σε έναν πιθανό μελλοντικά κατοικήσιμο πλανήτη. Μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τις οικολογικές πρακτικές, τις γεωργικές τεχνολογίες και το κοινωνικό παράδειγμα των Χοιροκοιτιανών ως εφαλτήριο για μια νέα κοινωνία σε έναν άλλο πλανήτη; Η δυνατότητα μετεγκατάστασης στον Άρη προσφέρεται ως μια επανεκκίνηση της ανθρωπότητας; Θα μπορούσε ο πλανήτης Άρης να καταστεί όπως περιγράφει η Lesley Lokko ένα καινούργιο «Εργαστήριο του Μέλλοντος»; Μια διεπιστημονική ομάδα αρχιτεκτόνων, καλλιτεχνών, μηχανικών του διαστήματος και αρχαιολόγων/επιμελητών καλείται να παρουσιάσει αυτή την πολυσχιδή πρόταση.

Η πρόταση της επιμελητικής ομάδας προσβλέπει στη δημιουργία ενός «Νέου Εργαστηρίου» του Παρελθόντος και του Μέλλοντος, ως μια καθηλωτική αντανάκλαση της ανθρωπότητας, μια προσομοίωση χώρου/δωματίου/κέντρου/εργαστηρίου όπου η Αρχιτεκτονική και η Τέχνη θα βρίσκονται σε έναν ατέρμονο διάλογο. Η πρότασή μας σας ταξιδεύει στην ύλη, στον χρόνο και στον χώρο!

ΧΩΡΟΣ 1: Χοιροκοιτία: Η Αυγή του Πολιτισμού

ΧΩΡΟΣ 2: Εργαστήριο Αντανάκλασης

ΧΩΡΟΣ 3: Η Αρχιτεκτονική συναντά την Τέχνη

ΧΩΡΟΣ 4: Η Χοιροκοιτία στον Αρη Το Μονοπάτι προς το Μέλλον

SPACE 1: KHIROKITIA - THE DAWN OF CIVILIZATION

Projected on the wall, it is a virtual reality animation of the UNESCO the World Heritage Site of Khirokitia (Aceramic) as screened at the Larnaca District Archaeological Museum in Cyprus. It is a virtual reconstruction designed by the Cyprus Institute, which draws on the results of excavations carried by the Neolithic site of Khirokitia by the French Archaeological mission of the National Centre of Scientific Research (CNRS).

1976-2009.

Village area: 30,000 m²

Estimated population: 300-400 people.

ΧΩΡΟΣ 1: ΧΟΙΡΟΚΟΙΤΙΑ - Η ΑΥΓΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Στον τοίχο προβάλλεται μία εικονική πραγματικότητα της Χοιροκοιτίας (Ακεραμική περίοδος), του μνημείου παγκόσμιας κληρονομιάς της UNESCO όπως προβάλλεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο της Λάρνακας στην Κύπρο. Πρόκειται για μια εικονική αναπαράσταση που σχεδιάστηκε από το Ινστιτούτο Κύπρου και βασίζεται στα αποτελέσματα των ανασκαφών που πραγματοποιήθηκαν από τη νεολιθική τοποθεσία της Χοιροκοιτίας από τη Γαλλική Αρχαιολογική αποστολή του Εθνικού Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών (CNRS) 1976-2009.

Εμβαδόν χωριού: 30.000 m²

Εκτιμώμενος πληθυσμός: 300-400 άτομα.

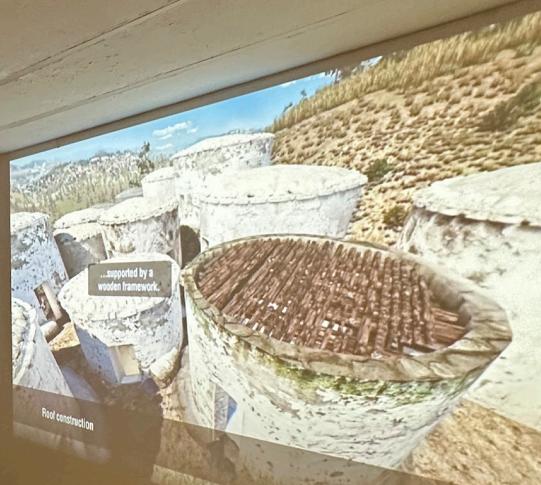
“VR animation of Khirokitia”,
6:26 min, 2022

«Εικονική πραγματικότητα
της Χοιροκοιτίας», 6:26 λεπτά,
2022

Images from the video projection of “VR animation of Khirokitia”

Εικόνες από την βίντεο προβολή «Εικονική πραγματικότητα της Χοιροκοιτίας»

SPACE 2: KHIROKITIA TO MARS

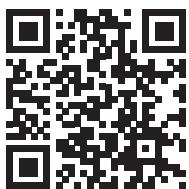
A video is screened on the wall filmed in Khirokitia. It is a performance by the artists Lia Lapithi and Nikos Kouroussis, whom the two artists walk at the Neolithic site of Khirokitia. The two seeming astronauts dressed in space suits, their face shielded with a mirror sculpture cube, having flight luggage in their hands, walk with cameras on their shoulders, among the Khirokitia ruins on their journey «From Khirokitia to Mars».

Props from the live performance are placed for the viewer to contemplate: 84 tiles (120x120cm), 2 mirror shields cubes, 2 camera-vests, 2 astronauts uniforms with 2 pairs of shoes and gloves and 2 cabin bags with the silver-grain test tubes.

ΧΩΡΟΣ 2: Η ΧΟΙΡΟΚΟΙΤΙΑ ΣΤΟΝ ΑΡΗ

Στον τοίχο προβάλλεται βίντεο που γυρίστηκε στην Χοιροκοιτία. Είναι μια δράση των δύο εικαστικών, Λίας Λαπίθη και Νίκου Κουρούσιη, με τίτλο «Από την Χοιροκοιτία στον Αρη». Οι δύο εικαστικοί περπατούν στο νεολιθικό αρχαιολογικό χώρο της Χοιροκοιτίας με έναν κύβο καθρέφτη στο κεφάλι τους. Οι δύο φαινομενικοί αστροναύτες ντυμένοι με διαστημικές στολές, έχοντας στο χέρι αποσκευές πτήσης, περπατούν με κάμερες στους ώμους, ανάμεσα στα ερείπια της Χοιροκοιτίας. Ένας πλήρης κύκλος του ταξιδιού τους «Από τη Χοιροκοιτία στον Αρη».

Τα αντικείμενα από τη δράση τοποθετούνται ως τεκμηρίωση για τον θεατή: 84 πλακάκια (120x120εκ), 2 κύβοι καθρέφτες, 2 γιλέκα κάμερας, 2 στολές αστροναυτών με 2 ζευγάρια παπούτσια και γάντια και 2 ταξιδιωτικές βαλίτσες με σωληνάρια ασημένιου σιταριού.

“From Khirokitia to Mars”
video, 5:20min, 2023

«Από την Χοιροκοιτία στον Αρη» βίντεο, 5:20 λεπτά, 2023

Images from the video projections “From Khirokitia to Mars”

Εικόνες από την βίντεο προβολή «Από την Χοιροκοιτία στον Αρη»

SPACE 3: WHERE ARCHITECTURE MEETS ART

The vertical mirrored stainless-steel architectural sculpture could be interpreted as an upright field of asteroid stones and boulders. It stands on a circular base filled with epoxy, reminiscent of the water reservoir from the New Khirokitia video. In this vertical mirror structure long thin earth primitive shapes are coming out of it. The sculpture was first inspired by the Cypriot traditional threshing tool (doukani/ sledge), which contains sharp stones that are embedded in the underside of the sledge. A farmer would spread sheaves of grain on a threshing floor, stand on the sledge and have an animal, such as a bull, pull him across the grain. The hooves of the animal and the sharp stones on the underside of the sledge would cut and break down the grain stalks, releasing the grain. The farmer would then use a winnowing fork, or shovel to throw the threshed grain into the air. The wind would carry off the chaff, leaving the heavier grain to fall to the ground. Standing tall, this abstract architectural form, combines the primitive with the future, driving the viewer's journey into the pavilion, as he/she passes to the next space.

ΧΩΡΟΣ 3: Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

Το γλυπτό με τους κατακόρυφους καθρέφτες από ανοξείδωτο χάλυβα, θα μπορούσε να έχει ερμηνευτεί ως ένα όρθιο πεδίο από αστεροειδείς λίθους και ογκόλιθους. Στέκεται πάνω από μια κυκλική βάση από εποξική ρητίνη, θυμίζοντας μια δεξαμενή νερού, ένα συγκερασμό στοιχείων της παλιάς και Νέας Χοιροκοιτίας όπου αντιπαραβάλλονται. Σε αυτήν την κατακόρυφη δομή καθρεφτών μακριά, λεπτά, γήινα πρωτόγονα σχήματα προεξέχουν από αυτό. Το γλυπτό είναι εμπνευσμένο από το κυπριακό παραδοσιακό εργαλείο αλωνίσματος -τη δουκάνη- όπου αιχμηρές πέτρες που βρίσκονται ενσωματωμένες στην κάτω πλευρά προς τη γη διαπερνούν το σιτάρι. Μια πλατιά κατασκευή - μια βάση ή ένα έλκηθρο - με ακίδες (αιχμηρά αντικείμενα από ξύλο ή κοφτερές πέτρες πυριτόλιθοι) στο κάτω μέρος της επιφάνειάς της, όπου σερνόταν από τα ζώα διαχώριζε τους σπόρους των δημητριακών από τα στάχυα. Στη συνέχεια, ο αγρότης χρησιμοποιούσε ένα πιρούνι ή ένα φτυάρι για να ρίξει τον αλωνισμένο κόκκο στο αέρα. Ο άνεμος παρέσυρε την ήρα, αφήνοντας τα βαρύτερα σιτάρια να πέφτουν στο έδαφος. Όρθια η παραδοσιακή δουκάνη, με αφηρημένη αρχιτεκτονική απεικόνιση συνδυάζει το πρωτόγονο με το μέλλον, καθοδηγώντας το ταξίδι του θεατή στο περίπτερο, καθώς περνάει στον επόμενο χώρο.

Doukani, mixed media, base 200 (diameter)x30cm, upright field 110x30x240cm, 18 asteroid stones 60x30x30cm, 24 asteroid stones 20x10x20cm, 2023

Δουκάνη, μικτά υλικά, βάση 200(διάμετρος)x30εκ, ύρθιο πεδίο 110x30x240εκ, 18 πέτρες αστεροειδή 60x30x30εκ, 24 πέτρες αστεροειδή 20x10x20εκ, 2023

SPACE 4: THE PATH TOWARDS THE FUTURE

The cube, as a symbol of perfection be-noted in the metaphysical philosophy of Plato, unifies the language of mathematics with the thoughts and practises of the geophysics.

Made by a mirror stainless steel, the cube, is rotated reflecting its surrounding space and the viewers. It is then placed on a stainless-steel circular metal base of archaic syllabary/alphabet which is also reflected on the cube. One of its sides reflects the large-threshing sculpture, which the viewer had passed in order to get into this monumental structure of absolute symmetry while continuing his/her journey into the limitless expanse of the future.

ΧΩΡΟΣ 4: ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Ο κύβος είναι ένα σύμβολο τελειότητας κατά τη μεταφυσική φιλοσοφία του Πλάτωνα, καθώς συνδυάζει τη γλώσσα των μαθηματικών με την συλλογιστική και τις πρακτικές της γεωφυσικής.

Ο κύβο-καθρέφτης από ανοξείδωτο χάλυβα, περιστρέφεται αντανακλώντας τον περιβάλλοντα χώρο και τους θεατές, τοποθετημένος στην κυκλική μεταλλική βάση με εγχάρακτη αρχαϊκή συλλαβική γραφή/αλφάβητο που αντανακλάται.

Η μία πλευρά του κύβου αντικατοπτρίζει το γλυπτό Δουκάνη από το οποίο πέρασε ο θεατής στη διαδρομή ώστε να φτάσει στο μνημειακό έργο της απόλυτης συμμετρίας τον Κύβο, συνεχίζοντας έτσι το ταξίδι του προς την απόλυτη έκταση του μέλλοντος.

Matter-Space-Time, mixed media, base 160x160x20cm, archaic syllabary 150cm diameter, cube 120x120x120cm, 2023.

‘Υλη-Χώρος-Χρόνος, μικτά υλικά, βάση 160x160x20εκ, αρχαϊκό συλλαβάριο διαμέτρου 150εκ, κύβος 120x120x120εκ, 2023.

SPACE 4: LABORATORY OF REFLECTION

Projected from the ceiling onto a circular 90cm disc on the floor, the viewer looks below at two consecutive videos. The first video are images of Mars taken by NASA and the second video is a virtual architectural proposal on Mars based on the Khirokitia settlement. Similar features to the ancient site is the enclosed wall, the basic structures of flat roofs and low rise circular constructions. Analogous to the Khirokitia settlement, the Mars dwellings are arranged around a large courtyard/platform, used as a place of collective activities, such as for cereal husking, featuring now the large central water reservoir.

One Question to sum up the exhibition finale is written on the wall:

Should We Build-On our Cultural Heritage when Moving to Mars?

ΧΩΡΟΣ 4: ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΝΤΑΝΑΚΛΑΣΗΣ

Προβάλλοντας από την οροφή σε έναν κυκλικό δίσκο 90 εκατοστών στο πάτωμα, ο θεατής κοιτάζει παρακάτω δύο συνεχόμενα βίντεο. Το πρώτο είναι εικόνες από τον πλανήτη Άρη παραμένες από την NASA και το δεύτερο είναι μια εικονική αρχιτεκτονική πρόταση για τον Άρη βασισμένη στον οικισμό της Χοιροκοιτίας. Συγκλίνοντα χαρακτηριστικά με την αρχαία τοποθεσία είναι ο περίκλειστος χώρος με το επιβλητικό τείχος που το περιβάλλει, οι κατασκευές των επίπεδων στεγών και οι χαμηλού ύψους κυκλικές κατοικίες. Σε συνάρτηση με τον οικισμό της Χοιροκοιτίας, οι κατοικίες του Άρη είναι διατεταγμένες γύρω από μια μεγάλη αυλή/πλατφόρμα, που χρησιμοποιείται ως χώρος συλλογικών δραστηριοτήτων, όπως η αποφλοίωση των δημητριακών, που τώρα διαθέτει μια μεγάλη κεντρική δεξαμενή νερού.

Μια ερώτηση για τη σύνοψη της έκθεσης στον τοίχο:

Θα Πρέπει να Χτίσουμε Επάνω στην Πολιτιστική μας Κληρονομιά όταν Μετακομίσουμε στον Άρη;

“Images from Mars” video
1:05min, 2023

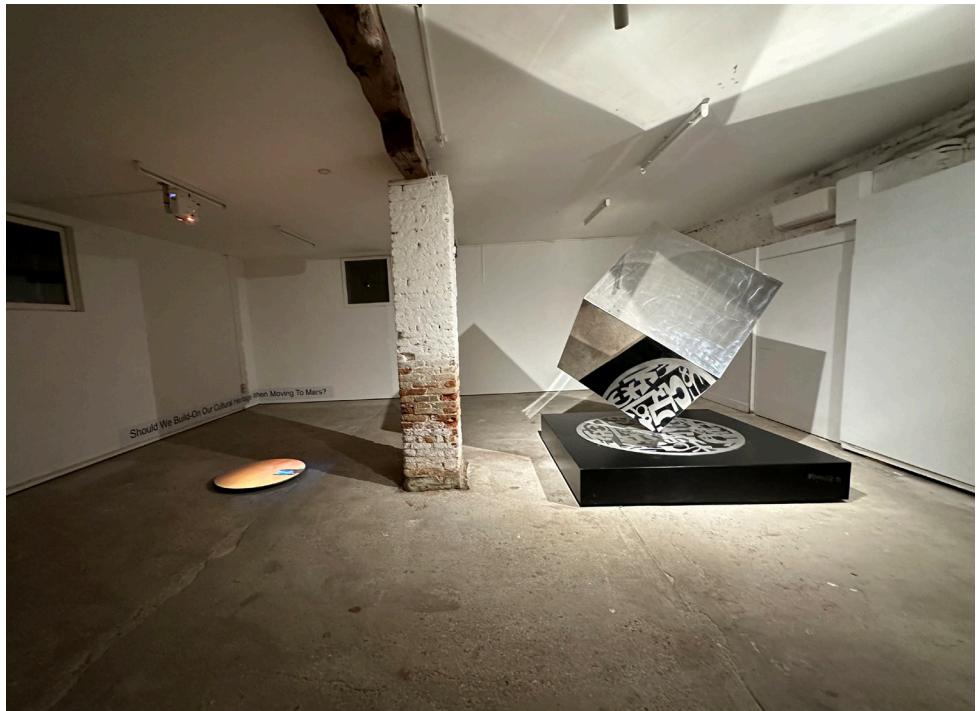
«Εικόνες από τον Άρη» βίντεο,
1:05 λεπτά, 2023]

**“Virtual architectural proposal
on Mars”** video 1:05min, 2023

**«Εικονική αρχιτεκτονική
πρόταση για τον Άρη»** βίντεο,
1:05 λεπτά, 2023]

Images from the video projections, 'Images from Mars' and "Virtual architectural proposal on Mars"

Εικόνες από τις προβολές των βίντεο «Εικόνες από τον Άρη» και «Εικονική αρχιτεκτονική πρόταση για τον Άρη»

Should We Build On Our Cultural Heritage When Moving To Mars?

THE LIVE PERFORMANCE

In many ways human civilization owes its progress to plants, knowing which kind of seeds to harvest. Nature is a configuration of technology, rewriting genetic codes. The cabin bags contain silver wheat seeds in test tubes. At the opening performance the artists share the tube with their audience. During the Khirokitian era, the wild Einkorn wheat was very hard to gather, as the ears were loosely attached to the stem and fell to the ground before they could be collected. But due to a natural genetic mutation of the past, the cells remained as a solid band on stalk when ripened and new wheat never let go of its seeds. On the artists-astronauts shoulders, perk digital cameras live-project onto the walls of the exhibition space. In a post internet digital network world, like real space simulations, Lapithi and Kouroussis share their movements in real time with the audience in conjunction with the architecture of the space they occupy. 84 mirrored tiles of archaic syllabary are used for the performance as images of repetition, expansion, enlarging the feeling of depth, infinity and vastness.

Η ΔΡΑΣΗ

Από πολλές απόψεις ο ανθρώπινος πολιτισμός οφείλει την πρόοδό του στα φυτά, γνωρίζοντας ποιο είδος σπόρων να θερίσει. Η φύση είναι μια διαμόρφωση τεχνολογίας που ξαναγράφει γενετικούς κώδικες. Οι αποσκευές έχουν ασημένιους σπόρους σιταριού σε δοκιμαστικούς σωλήνες. Κατά την εναρκτήρια δράση τα σωληνάρια μοιράζονται με το κοινό. Κατά την εποχή των Χοιροκοιτιανών, το άγριο σιτάρι Einkorn ήταν πολύ δύσκολο να μαζευτεί, καθώς τα στάχυα ήταν χαλαρά συνδεδεμένα με το στέλεχος και έπεφταν στο έδαφος πιριν προλάβουν να συλλεχθούν. Άλλα λόγω μιας φυσικής γενετικής μετάλλαξης, τα κύτταρα παρέμειναν ως μια συμπαγής ενότητα στο κοτσάνι όταν ωρίμασαν και το νέο σιτάρι δεν άφησε ποτέ τους σπόρους του. Στους ώμους των καλλιτεχνών-αστροναυτών, οι ψηφιακές φωτογραφικές μηχανές προβάλλουν ζωντανά στους τοίχους του εκθεσιακού χώρου. Σε έναν κόσμο μετά-ψηφιακού διαδικτύου, όπως στις αληθινές προσομοιώσεις, η Λαπίθη και ο Κουρούστης μοιράζονται τις κινήσεις τους σε πραγματικό χρόνο με το κοινό σε συνδυασμό με την αρχιτεκτονική του χώρου που καταλαμβάνουν. Για την δράση χρησιμοποιούνται 84 κατοπτρικά πλακίδια αρχαϊκής συλλαβικής, ως εικόνες επανάληψης, επέκτασης, διευρύνοντας την αίσθηση του βάθους, του απείρου και της απεραντοσύνης.

Images from the live performance, 12:00, 18/5/2023

Εικόνες από τη Δράση, 12:00, 18/5/2023

ME IN CIB PASCALI
MARIE ETRO

VICTORI

ANTHO

PROVISIONIS
VERONICO
MARRADICO
PANIELE
DELPHINOT
PETRO
DONATO

CURATORIAL TEAM / ΕΠΙΜΕΛΗΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

PETROS LAPITHIS / ΠΕΤΡΟΣ ΛΑΠΙΘΗΣ

Dr Petros Lapithis holds the position of Professor at the Architecture Department, University of Nicosia, Cyprus and Adjunct Faculty at the Architecture Department, University of Cyprus. Lapithis holds a doctorate degree in Passive Solar Architecture, M.Sc. in Architecture, M.Sc. in Environmental Design and Engineering, Certificate in Education for Teachers of Architecture and a Higher Diploma in Mechanical Engineering. His research interests include Social Sustainability, Sustainable Design, Issues of Quality of Life and Energy Conservation. His research work has been supported by various research grants and has been published in International Conference Proceedings and Journals as well as other media. Lapithis is also the Founder and President of Pantheon Cultural Association (since 1999). A non-profit organisation involved in Fine Arts, Visual Arts, Film and Music, Solo Exhibitions, Group Exhibition and organising the yearly Experimental Film Festival, Experimental Sonic Arts, Urban Soul Festival. Lapithis is also the principal of P.A. Lapithis Architecture Firm, (since 1995) which gives emphasis to new and emerging technologies for buildings and specialises on energy conservation.

Ο Δρ. Πέτρος Λαπίθης κατέχει τη θέση του Καθηγητή στο Τμήμα Αρχιτεκτονικής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας και του Ειδικού Επιστήμονα στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Πανεπιστημίου Κύπρου. Ο Λαπίθης είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος με θέμα την Παθητική Ηλιακή Αρχιτεκτονική, MSc στην Αρχιτεκτονική, MSc στον Περιβαλλοντικό Σχεδιασμό και Μηχανική, Ανώτερο δίπλωμα Μηχανολόγου Μηχανικού και πιστοποιητικό στην Εκπαίδευση για Καθηγητές Αρχιτεκτονικής. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν την Κοινωνική Αειφορία, την Αειφόρο Αρχιτεκτονική, Θέματα Ποιότητας Ζωής, την Εξοικονόμηση Ενέργειας και την Βιοκλιματική Αρχιτεκτονική. Το ερευνητικό του έργο έχει υποστηριχθεί μέσα από διάφορες επιδοτούμενες έρευνες και έχει δημοσιευθεί σε Περιοδικά Διεθνών Συνεδρίων καθώς επίσης σε διάφορα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας. Ο Δρ Λαπίθης είναι ο Ιδρυτής και Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συνδέσμου Πάνθεον από το 1999. Ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός έχει προτεραιότητα την ανάδειξη των Εικαστικών Τεχνών, του Κινηματογράφου, της Μουσικής, με ατομικές και ομαδικές εκθέσεις. Ο Λαπίθης είναι ο διευθυντής του αρχιτεκτονικού γραφείου Π.Α. Λαπίθης, που ιδρύθηκε το 1995, δίνοντας έμφαση σε νέες και αναδυόμενες τεχνολογίες κτηρίων για την εξοικονόμηση ενέργειας.

LIA LAPITHI / ΛΙΑ ΛΑΠΙΘΗ

Lia Lapithi studied BA Art and Environmental Design UCSC, California, USA | MPhil Art Lancaster University, UK |Diploma of Architecture Canterbury Institute of Art and Design, Canterbury School of Architecture, UK (Royal Institute of British Architect, part B) | Master in Education, University of Wales, UK. She has participated in various exhibitions such as International Museums Group Exhibitions such as Dans la nuit des images, Création numérique en Europe, Grand Palais, Paris, France | Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, Madrid, Spain |Haus der Kulturen der Welt, Berlin, Germany| Universite' des BeauxArts, Paris, France. Her work is also in various Museums collection such as Cypriot State Collection of Contemporary Art, Nicosia, Cyprus | Museum of Applied Arts (MAK), Vienna, Austria | Muséum Centre Pompidou, (Nouveaux Médias MNAM-CCI) Paris, France. Musée des civilisations de l' Europe et de la Mediterranee, Marseille - France (MuCEM).Musées de la ville de Marseille – France| 2016Musée d'art de la Province du Hainaut, BPS 22, Charleroi, Belgium.

Η Λια Λαπίθη σπούδασε BA Art and Environmental Design UCSC, California, USA | MPhil Art, Lancaster University, UK |Diploma of Architecture Canterbury Institute of Art and Design, Canterbury School of Architecture, UK (Royal Institute of British Architect, part B) | Master in Education, University of Wales, UK. Εκθέσεις σε διεθνή μουσεία: Dans la nuit des images, Création numérique en Europe, Grand Palais, Παρίσι, Γαλλία | Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, Μαδρίτη, Ισπανία | Haus der Kulturen der Welt, Βερολίνο, Γερμανία| Universite' des BeauxArts, Παρίσι, Γαλλία. Έργα της καλλιτέχνιδας σε Μουσεία του Κόσμου: Κρατική Συλλογή Σύγχρονης Τέχνης, Λευκωσία, Κύπρος | Museum of Applied Arts (MAK), Βιέννη, Αυστρία | Muséum Centre Pompidou, (Nouveaux Médias MNAM-CCI) Παρίσι, Γαλλία. Musée des civilisations de l' Europe et de la Mediterranee, Μασσαλία - Γαλλία (MuCEM)| Musées de la ville de Marseille – Γαλλία| Musée d'art de la Province du Hainaut, BPS 22, Charleroi, Βέλγιο.

NIKOS KOUROUSSIS / ΝΙΚΟΣ ΚΟΥΡΟΥΣΙΗΣ

He was born in Mitsero in 1937. He studied at the St. Martins and Hornsey College of Art in London. He was awarded a scholarship by the British Council for stage design lessons in London. He was also awarded a scholarship by the Fulbright Institute to study, research and lecture at the Pratt University in New York and at the South Dakota State University, USA. He has worked as a stage and costume designer at the Cyprus Theatrical Organization, the National Theatre of Greece and the Deutsches Theatre of Berlin. He has presented his work in many solo and group exhibitions in Cyprus, Greece, the United States and throughout Europe. He has participated in various prestigious international exhibitions including the 1968 India Triennale in New Delhi, in 1969 at the Young Artists Biennale in Paris, in 1970 at the Commonwealth Institute in London, in 1971 at the Sao Paulo Biennale, in 1972 at the Engraving Biennale in Venice, in 1972 and 1990 at the Art Venice Biennale, and many more. His art work is present in many public and private collections while his sculptures are in numerous public spaces.

Γεννήθηκε στο Μιτσερό το 1937. Σπούδασε στο St. Martins και στο Hornsey College of Art του Λονδίνου. Έλαβε υποτροφία του Βρετανικού Συμβουλίου όπου παρακολούθησε μαθήματα σκηνογραφίας στο Λονδίνο και βραβεύτηκε με υποτροφία από το Ινστιτούτο Fulbright για έρευνα στα Πανεπιστήμια Pratt στη Νέα Υόρκη και στο South Dakota State University στις Η.Π.Α. Υπήρξε σκηνογράφος και ενδυματολόγος για τον Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου, το Εθνικό Θέατρο Ελλάδος και το Deutsches Theatre του Βερολίνου. Παρουσίασε τη δουλειά του σε πολλές ατομικές και ομαδικές εκθέσεις στην Κύπρο, την Ελλάδα, τις Ηνωμένες Πολιτείες και σε ολόκληρη την Ευρώπη. Συμμετείχε σε πολλές διεθνείς εκθέσεις και διοργανώσεις μεταξύ των οποίων: 1968 Τριενάλε Ινδίας, Νέο Δελχί, 1969 Μπιενάλε Παρισίων Νέων Καλλιτεχνών, 1970 Ινστιτούτο της Κοινοπολιτείας Λονδίνο, 1971 Μπιενάλε Σάο Πάολο, 1972 Μπιενάλε Χαρακτικής Βενετίας, 1972 και 1990 Μπιενάλε Βενετίας κτλ. Έργα του βρίσκονται σε πολλές δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές, ενώ γλυπτά του κοσμούν διάφορους δημόσιους χώρους.

ΙΟΑΝΝΑ ΞΙΑΡΙ / ΙΩΑΝΝΑ ΞΙΑΡΗ

Ioanna studied B.A. Archaeology at The University of Reading, UK | MPhil in Mediterranean Archaeology, Glasgow University, UK | Master of Business Administration, University of Cyprus | Master of Business Administration specialised in the Arts and Entertainment Management, Deakin University, Melbourne, Australia. She is a Local Government Cultural Officer since 2006. Curator of the Municipal Gallery and Cultural Administrator since 2008. She records as important attainments the inscription of the 'Tsiattista' Project in the UNESCO Intangible Cultural Heritage of Humanity List, the preparation of a European Capital of Culture Candidate City, the planning and implementation of events during the Presidency of the European Council, the «EFFE» (European Platform for Festivals) prize by the European Festivals Association (EFA) under the auspices of the European Commission, etc.

Η Ιωάννα σπούδασε B.A. Αρχαιολογία, στο Πανεπιστήμιο του Ρέντινγκ, H.B. | MPhil στη Μεσογειακή Αρχαιολογία, Πανεπιστήμιο της Γλασκόβης, H.B. | Master στη Δημόσια Διοίκηση και Διοίκηση Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κύπρος | Master στη Διοίκηση Επιχειρήσεων με εξειδίκευση στη Διαχείριση των Τεχνών και του Πολιτισμού, Πανεπιστήμιο Deakin, Μελβούρνη, Αυστραλία. Είναι στέλεχος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από το 2006. Επιμελήτρια της Δημοτικής Πινακοθήκης και Πολιτιστική Διαχειρίστρια από το 2008. Καταγράφει ως σημαντικά επιτεύγματα της την εγγραφή των «Τσιαττιστών» στον Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ανθρωπότητας της UNESCO, την προετοιμασία φακέλου υποψηφιότητας για τον θεσμό της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας της Ευρώπης, τον σχεδιασμό και την πραγματοποίηση εκδηλώσεων κατά τη διάρκεια της Προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, το βραβείο «EFFE» (Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα για Φεστιβάλ) της Ένωσης Ευρωπαϊκών Φεστιβάλ (EFA) υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κ.α.

y_ioannou@hotmail.com / tel:+357 99658831

CYPRUS SPACE EXPLORATION ORGANISATION

CSEO's main pillars are Research, Education and Innovation in the field of space exploration. Its mission is to enhance and actively develop the space industry through research projects, in science, space and planetary missions. CSEO is responsible for Research, Technology Development and Innovation (RTDI) in space and astrophysics domestically, whilst contributing to international actions globally. George Danos, is the President of the Cyprus Space Exploration Organisation (CSEO) and the President of the Parallel Parliament for Entrepreneurship of the Republic of Cyprus. He is Council Member - the highest governing body - of the international Committee on Space Research (COSPAR), and Vice-chair of COSPAR's Panel on Innovative Solutions (PoIS). He is an Academician of the International Academy of Astronautics. Colm Larkin is Head of Education and Outreach of CSEO. In his current capacity he led the many highly skilled scientists of CSEO into formulating the organisation's Space Education Programme, which is successfully disseminated to schools internationally. Colm is an Academician of the International Academy of Astronautics.

Οι βασικοί πυλώνες του Κυπριακού Οργανισμού Εξερεύνησης Διαστήματος (CSEO) είναι η Έρευνα, η Εκπαίδευση και η Καινοτομία στον τομέα της εξερεύνησης του διαστήματος. Η αποστολή του είναι να ενισχύσει και να αναπτύξει ενεργά τη διαστημική βιομηχανία μέσω ερευνητικών έργων, σε επιστημονικές, διαστημικές και πλανητικές αποστολές. Ο Οργανισμός είναι υπεύθυνο για την Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία στο διάστημα και την αστροφυσική στη Κύπρο, ενώ συμβάλλει σε διεθνείς δράσεις παγκοσμίως. Ο Γιώργος Α Δανός είναι Πρόεδρος του Κυπριακού Οργανισμού Εξερεύνησης Διαστήματος (CSEO) και Πρόεδρος της Παράλληλης Βουλής για την Επιχειρηματικότητα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Είναι μέλος του Συμβουλίου - το ανώτατο διοικητικό όργανο - της διεθνούς Επιτροπής Διαστημικής Έρευνας (COSPAR) και Αντιπρόεδρος της Επιτροπής καινοτόμων λύσεων (PoIS) της COSPAR. Είναι Ακαδημαϊκός της Διεθνούς Ακαδημίας Αστροναυτικής. Ο Κολμ Λάρκιν είναι επικεφαλής εκπαίδευσης και προσέγγισης του CSEO. Με τη σημερινή του ιδιότητα οδήγησε τους πολλούς επιστήμονες υψηλής εξειδίκευσης του CSEO στη διαμόρφωση του Προγράμματος Διαστημικής Εκπαίδευσης του οργανισμού, το οποίο διαδίδεται με επιτυχία στα σχολεία διεθνώς. Ο Κολμ είναι Ακαδημαϊκός της Διεθνούς Ακαδημίας Αστροναυτικής.

Acknowledgements

- We thank the President of the Cyprus Architecture Association, Alkis Dikaios for the opening the Cyprus National Pavilion
- **Khirokitia video:** This animation draws from research conducted at the Cyprus Institute by Assistant Professor Georgios Artopoulos (PI), Associate Professor Nikolas Bakirtzis (co-PI), Associate Professor Sorin Hermon (co-PI), Nicolas Louca (design, 3D modelling, VR interaction and production), Mohammed R. Saleh (VR assistant), Dante Abate (3D documentation) and Marina Faka (3D documentation), in collaboration with the Cyprus Department of Antiquities and the French Archaeological Mission at Khirokitia. Special thanks to Alain LeBrun and Odile Daune-LeBrun for their contribution and kind support. <https://youtu.be/ebxR2-7iwY4>
- We thank the Department of Antiquities of the Republic of Cyprus for the images and also their permission to use the archaeological site of Khirokitia for the video performance “**From Khirokitia to Mars**”. <https://youtu.be/EoxCdZO9t1M>
- Thanks to Thomas Christou for the camera shooting and also editing of the “From Khirokitia to Mars” video
- Special thanks to Yiannis and Aris Shukuroglou for their input to the team
- Thanks to Marina Maleni and the Art Cafe programme at CyBC for the interview and presentation of the Cyprus National participation team. <https://youtu.be/E6ICJH2496Q>
- We appreciate **NASA** for all the Images and audio of **Mars**. <https://mars.nasa.gov>
- We thank Associazione Culturale Spiazzi and assistant commissioner Gaetano Di Gregorio for a smooth collaboration. We also thank for the setup and exhibition assistants Diego de Marco, Carlo Negro, Alvise Guadagnino and Livia Zavatarelli.

Ευχαριστίες

- Ευχαριστούμε τον Πρόεδρο του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων Κύπρου Άλκη Δίκαιο που εγκαινίασε την Εθνική Συμμετοχή της Κύπρου
- Χοιροκοπία βίντεο: Ινστιτούτο Κύπρου από τον Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Αρτόπουλος (PI), Αναπληρωτής Καθηγητής Νικόλας Μπακιρτζής (συν-PI), Αναπληρωτής Καθηγητής Sorin Hermon (συν-PI), Nicolas Louca (σχεδιασμός, τρισδιάστατη μοντελοποίηση, διάδραση και παραγωγή VR), Mohammed R. Saleh (Βοηθός VR), Ο Dante Abate (3D τεκμηρίωση) και η Marina Faka (3D τεκμηρίωση), σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιοτήτων Κύπρου και τη Γαλλική Αρχαιολογική Αποστολή στη Χοιροκοπία. Ιδιαίτερες ευχαριστίες στους Alain LeBrun και Odile Daune-LeBrun για τη συμβολή και την ευγενική τους υποστήριξη. <https://youtu.be/ebxR2-7iwY4>
- Ευχαριστούμε το Τμήμα Αρχαιοτήτων της Κυπριακής Δημοκρατίας για τις εικόνες αλλά και την άδεια χρήσης του αρχαιολογικού χώρου της Χοιροκοπίας για την βιντεοπαρουσίαση «Από την Χοιροκοπία στον Αρη». <https://youtu.be/EoxCdZO9t1M>
- Ευχαριστούμε τον Θωμά Χρήστου για τη λήψη κάμερας αλλά και την επεξεργασία του βίντεο «Από την Χοιροκοπία στον Αρη»
- Ιδιαίτερες ευχαριστίες στον Γιάννη και στον Αρη Σουκούρογλου για την συμβολή τους στην ομάδα
- Ευχαριστούμε την Μαρίνα Μαλένη και το πρόγραμμα Art Cafe στο ΡΙΚ1 για τη συνέντευξη και την παρουσίαση της ομάδας. <https://youtu.be/E6ICJH2496Q>
- Ευχαριστούμε τη [NASA](https://mars.nasa.gov) για όλες τις εικόνες και τον ήχο του Άρη. <https://mars.nasa.gov>
- Ευχαριστούμε την Associazione Culturale Spiazzi και τον βοηθό επίτροπο Gaetano Di Gregorio για την ομαλή συνεργασία. Ευχαριστούμε επίσης για το στήσιμο και την επιτήρηση της έκθεσης Diego de Marco, Carlo Negro, Alvise Guadagnino και Livia Zavatarelli.

Sponsored by:

ΥΦΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
DEPUTY MINISTRY OF CULTURE

Co-organizers:

ΥΦΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
DEPUTY MINISTRY OF CULTURE

**ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ
ΚΥΠΡΟΥ**

CYPRUS ARCHITECTS ASSOCIATION

Supported by:

pantheon
CULTURAL ASSOCIATION

ΤΜΗΜΑ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
DEPARTMENT OF ANTIQUITIES

**THE CYPRUS
INSTITUTE**
RESEARCH • TECHNOLOGY • INNOVATION

UNIVERSITY of
NICOSIA

Copyright © 2023 by Pantheon Cultural Association
ISBN: 978-9925-7970-1-1